

2.5.2. Wynagrodzenie i świadczenia w rodzinnej pieczy zastępczej

Osoby, które prowadzą zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka otrzymują wynagrodzenie za swoją pracę, które obejmuje również czas pozostawania w gotowości do świadczenia w pracy. Ponadto okres pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych. Rodzice zastępczy mają również prawo do czasowego niesprawowania opieki nad powierzonymi im dziećmi w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych rocznie, za które przysługuje im wynagrodzenie. Zgodnie z ustawą rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż 2000 zł miesięcznie, a rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego nie niższe niż 2600 zł miesięcznie. Ustawodawca ustalając dolne limity wynagrodzeń umożliwił powiatom dostosowanie poziomu wynagrodzeń do lokalnego rynku pracy.

W 2014 roku na terenie powiatu nakielskiego funkcjonowało 8 rodzin zawodowych, w tym trzy pogotowia rodzinne, które na podstawie zawartych ze starostą umów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej otrzymują wynagrodzenie w wysokości od 2000 zł do 3000 zł brutto miesięcznie. Ponadto funkcjonują dwa rodzinne domy dziecka, które na podstawie zawartych ze starostą umów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej otrzymują wynagrodzenie w wysokości przekraczającej minimalny poziom ustawowy 2600,00 zł. Prowadzący rodzinny dom dziecka ma prawo do złożenia wniosku dotyczącego zatrudniania osoby do pomocy przy sprawowaniu pieczy nad dziećmi. Osoba taka jest wynagradzana z zasobów finansowych Powiatu Nakielskiego. Umowy na pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej zawierane są na okres 4 lat a na prowadzenie rodzinnego domu dziecka na okres 5 lat.

Tabela 12. Kwota udzielonych świadczeń i wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych w latach 2012- 2014.

Rok	Rodziny zastępcze zawodowe		Rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego		Kwota świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	Wynagrodzenie dla rodziny zastępczej zawodowej
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci		
2012	2	10	3	9	197.977 zł	134.524 zł
2013	3	13	2	8	179.863 zł	167.024 zł
2014	5	14	3	13	275.683 zł	238.458 zł

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Tabela 13. Kwota udzielonych świadczeń i wynagrodzenie dla prowadzących rodzinne domy dziecka w latach 2012- 2014.

Rok	Rodzinne domy dziecka		Kwota świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	Wynagrodzenie dla prowadzących rodzinne domy dziecka
	Liczba rodzin	Liczba dzieci		
2012	0	0	0	0
2013	1	5	29.782 zł	46.426 zł
2014	2	13	148.189 zł	78.575 zł

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Wysokość świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej jest zróżnicowana ze względu na to, czy jest to rodzina zastępcza spokrewniona, niezawodowa, zawodowa czy rodzinny dom dziecka. Rodzinie zastępczej zawodowej oraz niezawodowej, a także prowadzącemu rodzinny dom dziecka na każde umieszczone dziecko przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania nie niższe niż 1000 zł miesięcznie, a na dziecko umieszczone na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich dodatek nie niższy niż 200 zł miesięcznie. Natomiast rodzinie zastępczej spokrewnionej na każde umieszczone dziecko przysługuje 660 zł miesięcznie. Ponadto w przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności każdej rodzinie zastępczej przysługuje dodatek nie niższy niż 200 zł miesięcznie.

Tabela 14. Kwota udzielonych świadczeń dla rodzin zastępczych spokrewnionych - świadczenie na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w latach 2012- 2014.

Rok	Liczba dzieci, którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Kwota świadczeń
2012	79	56	561.908 zł
2013	72	53	516.845 zł
2014	69	51	527.209

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Tabela 15. Kwota udzielonych świadczeń dla rodzin zastępczych niezawodowych - świadczenie na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w latach 2012- 2014.

Rok	Liczba dzieci, którym po raz pierwszy przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Kwota świadczeń
2012	32	24	377.652 zł
2013	39	32	400.337 zł
2014	32	25	316.799

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Tabela 16. Dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka

Rok	Dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	
	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
2012	128	25.473
2013	148	29.390
2014	170	33.144

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Rodziny zastępcze, które opiekowały się dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w latach 2012-2014 otrzymywały dodatek w wysokości 200 zł miesięcznie na pokrycie kosztów utrzymania. W roku 2013 a następnie w roku 2014 ponownie zanotowano wzrost liczby dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczonym stopniem niepełnosprawności.

Tabela poniżej przedstawia całkowitą sumę wydatków obligatoryjnych na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka w powiecie nakielskim w latach 2012-2014 wraz z procentowym uwzględnieniem dynamiki wydatków

Tabela 17. Wydatki obligatoryjne na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka w latach 2012-2014.

Okres	2012	2013	2014
Kwota	1876463,00 zł	2024593,00	2229058,00
Dynamika %	-	108%	110%

Źródło: dane PCPR

Ustawa określa również świadczenia fakultatywne jakie starosta może przyznać rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka. Rodzina zastępcza zawodowa i niezawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym i budynku jednorodzinnym. Ponadto rodzina zastępcza zawodowa może raz w roku otrzymać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego oraz na pokrycie niezbędnych, nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka.

Tabela 18. Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym w latach 2012- 2014.

Rok	Rodziny zastępcze zawodowe		Rodziny dom dziecka	
	Liczba rodzin	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Kwota świadczeń
2012	4	17.455 zł	0	0
2013	5	27.765 zł	1	5.318 zł
2014	8	27.544 zł	2	10.870 zł

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Tabela 19. Środki finansowe na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu w latach 2012-2014.

Rok	Rodziny zastępcze zawodowe		Rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego		Rodzinny dom dziecka	
	Liczba rodzin	Kwota świadczeń	Liczba Rodzin	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Świadczeń
2012	0	0	2	4.425 zł	0	0
2013	0	0	1	2.500 zł	1	3.500 zł
2014	1	2.500 zł	2	4.700 zł	2	9.500 zł

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Ponadto rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinny dom dziecka korzystali z innych świadczeń fakultatywnych takich jak:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 do 18 roku życia- raz w roku,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka-jednorazowo,
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych ze zdarzeniami losowymi lub innymi zdarzeniami mającymi wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo.

Poniesione koszty w latach 2012-2014 na wyżej wymienione wydatki zostały przedstawione w tabeli nr 18.

Tabela 20. Wydatki na świadczenia fakultatywne.

		Rodzina zastępcza							
		Spokrewniona		Niezarodowa		Zarodowa		Rodzinny dom dziecka	
		L.Ś.	K (zł)	L.Ś.	K (zł)	L.Ś.	K (zł)	L.Ś.	K (zł)
2012	świadczenie na pokrycie kosztów związanych ze zdarzeniami losowymi itp.	1	355	2	2000		0	0	0
	świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	5	4.550	2	3.550	8	5.900	0	0
	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0	0	0	0	0	0	0
2013	świadczenie na pokrycie kosztów związanych ze zdarzeniami losowymi itp.	0	0	0	0	0	0	0	0
	świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	10	6.750	6	5.250	11	14.500	4	3.800
	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	2	500	0	0	4	1600	0	0
2014	świadczenie na pokrycie kosztów związanych ze zdarzeniami losowymi itp.	0	0	1	300	0	0	0	0
	świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	7	6.700	2	2.000	15	21.760	3	3.000
	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0	0	0	10	3.620	6	2.100

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Legenda: L.Ś.- liczba świadczeń, K – kwota.

W tabeli poniżej przedstawiono całkowitą sumę wydatków fakultatywnych na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka w powiecie nakielskim w latach 2012-2014 wraz z procentowym uwzględnieniem dynamiki wydatków.

Tabela 21. Wydatki fakultatywne na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka w latach 2012-2014.

Okres	2012	2013	2014
Kwota	15294,00 zł	39677,00	90545,00
Dynamika %	-	259%	228%

Źródło: dane PCPR

2.5.3. Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze

Warunki jakie musi spełniać osoba kandydująca do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowe są ściśle określone w ustawie. Rekrutacja i dobór kandydatów jest zadaniem własnym powiatu. Zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w tym zakresie są m.in.: kierowanie na szkolenie, organizacja szkoleń, kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinii o spełnianiu warunków oraz ocenę predyspozycji i motywacji do sprawowania pieczy zastępczej. Ostateczną decyzję w tej sprawie podejmuje każdorazowo sąd opiekuńczy powierzając skonkretyzowanym kandydatom pieczę zastępczą nad dzieckiem.

Szkolenie rodzin zastępczych stanowi istotny element systemu rodzinnej pieczy zastępczej. Odpowiednie przygotowanie merytoryczne i praktyczne pozwala im sprostać trudom rodzicielstwa zastępczego. Szkolenie jest przeprowadzane na podstawie programów szkoleniowych dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej, zatwierdzonych decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W przypadku rodziny zastępczej spokrewnionej szkolenie może być prowadzone według indywidualnych programów, zależnie od potrzeb rodziny i dziecka.

Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze w powiecie nakielskim prowadzi obecnie dwóch pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią, którzy to uzyskali odpowiednie uprawnienia. Wcześniej usługa szkolenia była opłacana ze środków budżetu nakielskiego (rocznie ok. 10 000 zł). Szkolenie podstawowe obejmuje

50 godzin dydaktycznych i 10 godzin praktyk w rodzinach zastępczych zawodowych. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i prowadzących rodzinne domy dziecka trwa 65 godzin dydaktycznych i 10 godzin praktyk w pogotowiu rodzinnym i placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Tabela 22. Liczba osób przeszkolonych i będących w trakcie szkolenia na rodziny zastępcze w latach 2012-2014.

Rok	Osoby szkolone na rodziny zastępcze		
	Osoby z powiatu nakielskiego	Osoby spoza powiatu nakielskiego	Razem
2012	12	1	13
2013	13	0	13
2014	4	2	6

Źródło: dane PCPR

W roku 2014 szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka rozpoczęło się 6 listopada i zakończyło 19 marca 2015r. W szkoleniu wzięło udział 6 osób (dwa małżeństwa i dwie osoby niepozostające w związku małżeńskim). Jedno małżeństwo przeszkoliło się prowadzących rodzinny dom dziecka, drugie małżeństwo przeszkoliło się na rodzinę zastępczą zawodową, dwie osoby niepozostające w związku małżeńskim przeszkoliły się na rodzinę zastępczą niezawodową, aby pełnić tę funkcję dla dzieci z którymi są spokrewnione.

Niepokojące jest radykalne zmniejszenie kandydatów na szkolenie w roku 2014.

2.6. Dzieci z powiatu nakielskiego na terenie innych powiatów

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej ponosi wydatki na jego utrzymanie w łącznej kwocie świadczeń przysługujących danej rodzinie zastępczej. W związku z powyższym powiat podpisuje w tym zakresie porozumienie. Powiat Nakielski przyjmując dziecko z innego powiatu zawiera

z tym powiatem porozumienie w sprawie wysokości wydatków na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej na terenie powiatu nakielskiego.

W tabeli nr 20 przedstawiono zawarte porozumienia dotyczące środków finansowych przekazywanych za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu nakielskiego oraz innych powiatów.

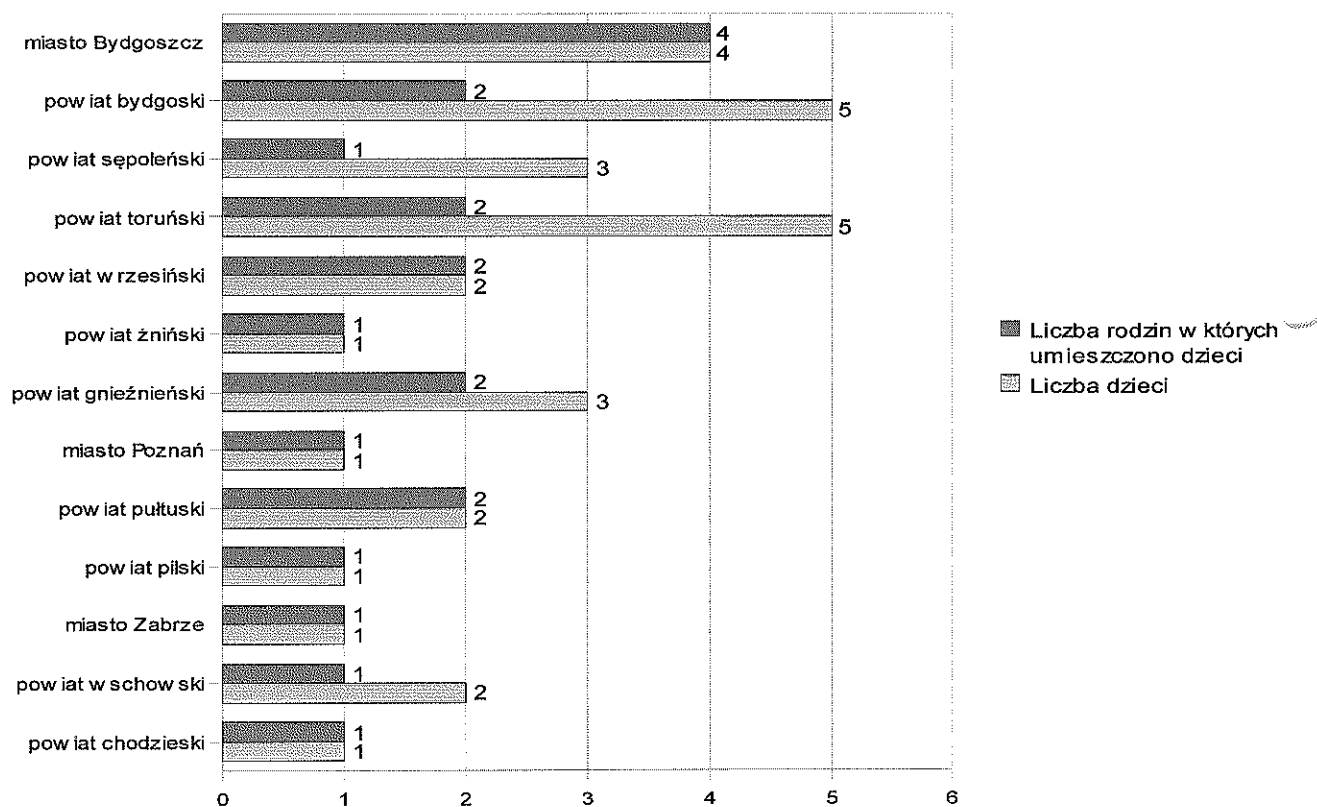
Tabela 23. *Porozumienia dotyczące przekazywania środków finansowych za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie powiatu nakielskiego oraz innych powiatów.*

Rok	Dzieci z powiatu nakielskiego w rodz. zastępczych na terenie innych powiatów			Dzieci z innych powiatów w rodz. zastępczych na terenie powiatu nakielskiego		
	Liczba porozumień	Liczba dzieci	Kwota świadczeń	Liczba porozumień	Liczba dzieci	Kwota świadczeń
2012	21	31	408.659 zł	18	26	280.647 zł
2013	24	35	466.086 zł	20	29	322.137 zł
2014	22	32	417.181 zł	23	32	341.000 zł

Źródło: sprawozdanie MPiPS

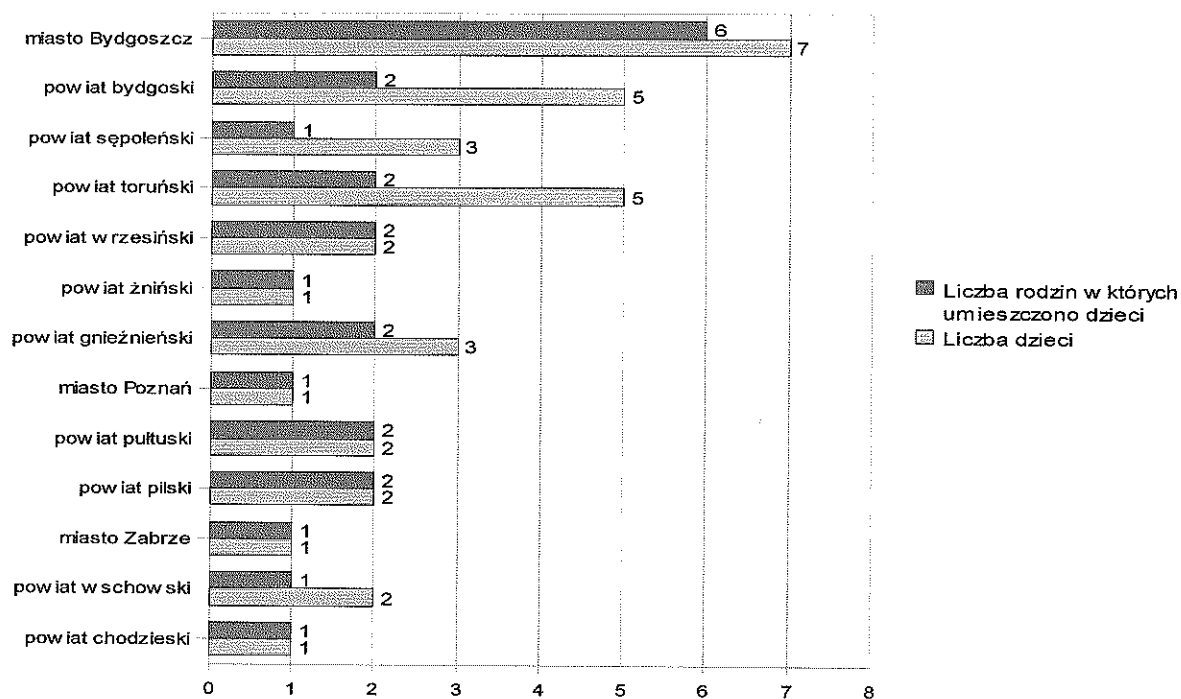
Poniższe wykresy nr 11, 12 i 13 prezentują ilość dzieci z powiatu nakielskiego oraz liczbę rodzin zastępczych, w których są umieszczone z uwzględnieniem podziału na powiaty.

Wykres 11. Liczba dzieci z powiatu nakielskiego umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w roku 2012.

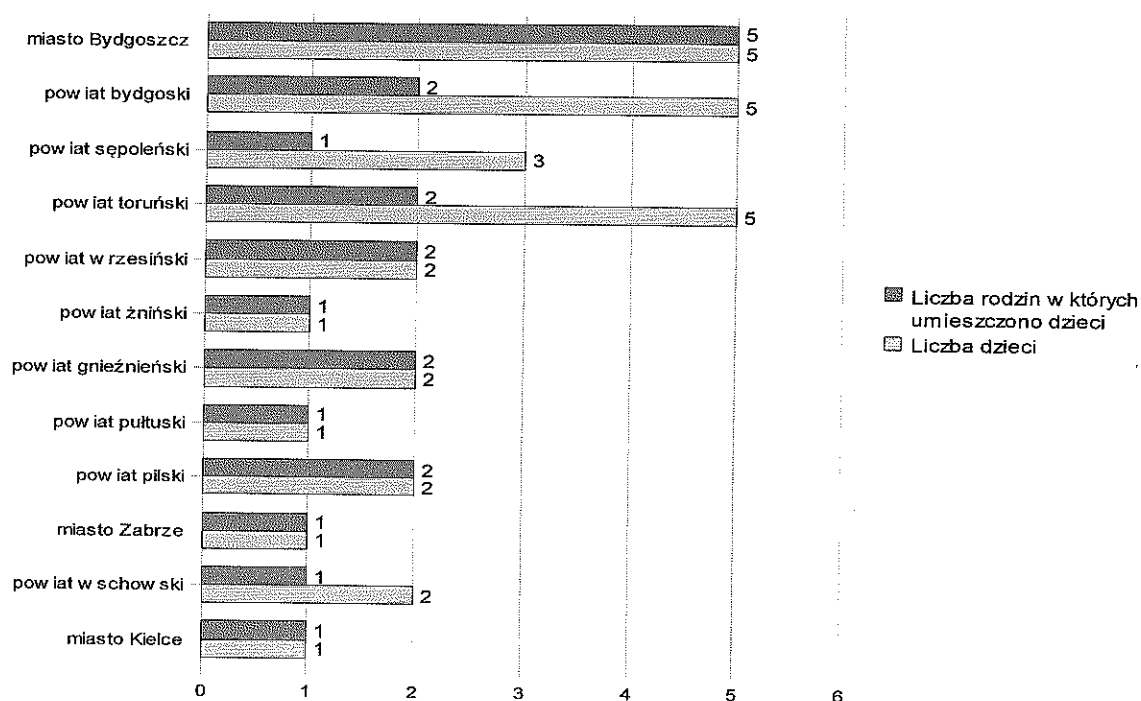
Źródło: dane PCPR

Wykres 12. Liczba dzieci z powiatu nakielskiego umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w roku 2013.

Źródło: dane PCPR

Wykres 13. Liczba dzieci z powiatu nakielskiego umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w roku 2014.

Źródło: dane PCPR

Analizując wykresy można zauważyć, że ilość dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej poza powiatem na przestrzeni lat nie ulegała znacznej zmianie. W roku 2012 było 31 takich dzieci, w roku 2013 – 35, natomiast w roku 2014 – 30 dzieci. Obecnie największa ilość dzieci z powiatu nakielskiego umieszczona jest w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Bydgoszcz (5 osób), powiatu bydgoskiego (5 osób) oraz powiatu toruńskiego (5 osób).

W związku z brakiem placówek opiekuńczo- wychowawczych typu socjalizacyjnego oraz interwencyjnego na terenie Powiatu Nakielskiego dzieci, które w drodze orzeczenia sądu muszą znaleźć się w placówce, kierowane są do różnych placówek po za terenem powiatu. W związku z tym w celu realizacji skierowań zawierane są porozumienia/umowy między powiatami o przyjęciu dziecka i ponoszeniu odpłatności za jego pobyt w placówce.

Tabela 24. *Liczba dzieci z powiatu nakielskiego przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem w latach 2012-2014.*

Powiat	Liczba dzieci		
	2012	2013	2014
Aleksandrowski	1	1	1
Brodnicki	8	8	8
bydgoski grodzki	2	-	-
czarnkowsko-trzcianecki	1	1	1
Gnieźnieński	1	-	-
Inowrocławski	5	4	4
Miasto Gdańsk	-	-	1
Olkuski	1	1	-
Sępoleński	9	9	-
Świecki	5	5	3
Wągrowiecki	1	1	-
Wrzesiński	2	2	2
Rypiński	-	-	7
Żniński	5	6	6
RAZEM:	42	38	33

Źródło: dane PCPR

Tabela przedstawia liczbę dzieci przebywających w placówkach podczas całego roku kalendarzowego. W roku 2014 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów przebywało 33 dzieci z powiatu nakielskiego. Natomiast według stanu na dzień 31.12.2014r. poza powiatem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 26 dzieci. Wynika to z faktu zmiany typu placówki przez 7 rodzin oraz usamodzielnienia się wychowanków placówek bądź też przejście do rodzinnej pieczy zastępczej. Spadek liczby dzieci umieszczonych poza powiatem nakielskim w 2014r. wiąże się z przyjęciami dzieci do otwartej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Szubinie.

Od 1 stycznia 2005 roku Powiat jest zobowiązany ponosić koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych na terenie innych powiatów. Wysokość tych kosztów jest równa średniemu miesięcznemu kosztowi utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej ustalonej przez Starostę Powiatu prowadzącego daną placówkę.

Tabela 25. Środki finansowe przekazane na pobyt dzieci z powiatu nakielskiego w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów w latach 2012-2014.

Kwota przekazana do placówek opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem nakielskim na utrzymanie dzieci z powiatu nakielskiego.		
2012	2013	2014
1 552 009,12 zł	1 217 109, 93 zł	917.933,41 zł

Źródło: dane PCPR

Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego charakteryzuje się znaczną rozbieżnością. Jednak, gdy powiat nie posiada własnej placówki nie ma wpływu na transfer środków finansowych przekazywanych do innego powiatu. W Polsce istnieje duży deficyt miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Od momentu wydania przez Sąd właściwego orzeczenia o umieszczeniu dziecka w placówce do czasu jego praktycznej realizacji upływa sporo czasu lub nawet realizacji postanowienia nie jest możliwa. Powiaty prowadzące placówki często nie są zainteresowane przyjmowaniem dzieci spoza swojego obszaru, gdyż nie chcą ryzykować sytuacji kiedy same nie będą mogły wypełnić postanowienia sądu.

2.7. Sytuacja osób pełnoletnich opuszczających pieczę zastępczą lub pozostających w niej.

Rozwiązania zawarte w ustawie, dotyczące pełnoletnich wychowanków różnych form pieczy zastępczej umożliwiają im pozostanie w dotychczasowych rodzinach zastępczych, pod warunkiem kontynuowania nauki do ukończenia 25 roku życia. Rodzina zastępcza w tym czasie otrzymuje w dalszym ciągu świadczenie na utrzymanie dziecka. Natomiast w sytuacji, gdy wychowanek zechce opuścić rodzinę zastępczą i kontynuować naukę, otrzymuje środki na kontynuowanie nauki, obecnie już bez kryterium dochodowego, a następnie środki na usamodzielnienie i zagospodarowanie. Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletniości, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną przysługuje pomoc na usamodzielnienie. Przez osobę usamodzielnianą rozumie się również osobę, której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletniości. Pomoc ta może mieć charakter pieniężny (przyznanie świadczenia pieniężnego) lub niepieniężny (pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej). Dodatkowo, formą pomocy dla osób usamodzielnianych zapewnianą przez powiat jest udzielanie wsparcia w procesie usamodzielnienia.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo-wychowawcze otrzymują:

- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki w wysokości nie mniejszej niż 500 zł miesięcznie,
- pomoc pieniężną na usamodzielnienie w wysokości nie mniej niż:
 - 6600 zł jeśli przebywali w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
 - 3300 zł jeśli przebywali w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
 - 1650 zł jeśli przebywali w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.
- pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia, w wysokości nie niższej niż 1500 zł

a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 3000 zł.

Wychowankom opuszczającym młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki szkolno-wychowawcze i zakłady poprawcze udzielana jest :

- pomoc pieniężną na usamodzielnienie w wysokości od 100% do 300% podstawy 1647 zł. (w zależności od długości pobytu w placówce),
- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki w wysokości 30% podstawy 1647 zł tj. 494,30 zł.,
- pomoc rzeczowa na usamodzielnienie w wysokości do 300% podstawy, z wyjątkiem osób, które mają orzeczone umiarkowany lub znaczny stopień niepełnosprawności w wysokości 300% podstawy.

Tabela 26. *Pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki dla pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych.*

Rok	Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc rzeczowa na usamodzielnienie	
	Liczba wychowanków	Kwota świadczeń (zł)	Liczba wychowanków	Kwota świadczeń (zł)	Liczba wychowanków	Kwota świadczeń (zł)
2012	21	92.093	9	39.528	4	8.235
2013	18	69.968	7	29.664	4	10.320
2014	17	78.758	7	31.323	4	8.359

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Tabela 27. *Pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki dla pełnoletnich wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków szkolno-wychowawczych i zakładów poprawczych.*

Rok	Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc rzeczowa na usamodzielnienie	
	Liczba wychowanków	Kwota świadczeń (zł)	Liczba wychowanków	Kwota świadczeń (zł)	Liczba wychowanków	Kwota świadczeń (zł)
2012	19	62.831	8	40.390	11	30.529
2013	19	70.272	5	27.813	6	13.163
2014	22	82.821	3	16.482	1	1.500

Źródło: sprawozdanie MPiPS

2.8. Świadczenia na rzecz kosztów utrzymania dzieci przebywających w pieczy zastępczej ponoszone przez gminy i rodziców biologicznych.

W ponoszeniu wydatków na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012 r. partycypuje gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Gminy rozpoczęły współfinansowanie pobytu dzieci – mieszkańców danej gminy – według zasady: 10% kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej po umieszczeniu w pierwszym roku po wejściu w życie ustawy, tj. w 2012 r., 30% – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej i 50% – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Zasady te mają odniesienie jedynie do dzieci umieszczonych od 2012r.

Tabela 28. Koszty na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej partycypowane przez gminy.

		Gmina									
		Nakło		Szubin		Kcynia		Mroczka		Sadki	
		L. DZ.	K (zł)	L. DZ.	K (zł)	L. DZ.	K (zł)	L. DZ.	K (zł)	L. DZ.	K (zł)
2012	10%	2	3.609,25	1	525,40	2	0*	0	0	0	0
	30%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2013	10%	1	3.157,60	2	2.424,80	3	11.985,70	0	0	0	0
	30%	0	0	1	892,48	2	1.902,62	0	0	0	0
	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2014	10%	8	14.123,14	0	0	9	32.059,78	0	0	0	0
	30%	0	0	1	3.893,53	3	23.909,20	0	0	0	0
	50%	0	0	0	0	2	6.487,53	0	0	0	0

* w roku 2012 Gmina Kcynia nie została obciążona wydatkami za pobyt dzieci w POW w Brodnicy z uwagi na brak podpisanego porozumienia

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Legenda:

L.DZ. – liczba dzieci, K – kwota.

Tabela 29. Koszty na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej partycypowane przez gminy.

		Gmina									
		Nakło		Szubin		Kcynia		Mrocza		Sadki	
		L. DZ.	K (zł)	L. DZ.	K (zł)	L. DZ.	K (zł)	L. DZ.	K (zł)	L. DZ.	K (zł)
2012	10%	3	2.812,67	3	2.932,07	2	1.320,01	1	759,68	1	1.013,32
	30%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2013	10%	14	10.278,68	3	2.510,99	4	5.421,72	3	1.973,25	4	4.819,97
	30%	3	5464,85	0	0	0	0	1	1.829,03	1	1.400,93
	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2014	10%	21	23.542,27	8	4.049,66	5	3.306,96	4	3.318,21	2	575,75
	30%	14	22.637,59	3	2.923,41	3	5.930,03	2	6.105,05	3	6.753,35
	50%	2	1.275,65	0	0	0	0	1	3.047,39	0	0

Źródło: sprawozdanie MPiPS

Legenda:

L.DZ. – liczba dzieci,

K – kwota.

W związku z tym, iż od stycznia 2012 roku Gminy zobowiązane są w partycypowaniu kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej gminy Nakło nad Notecią, Mrocza oraz Kcynia zobowiązane były w roku 2014 do przekazywania powiatowi nakielskiemu zwrotu 50% poniesionych wydatków na opiekę i wychowanie umieszczonych w pieczy zastępczej. Analizując powyższe tabele można zauważyć iż nastąpił wzrost liczby dzieci umieszczonych w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 193 Ustawy za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. W związku z tym wszczęto

postępowania administracyjne w celu ustalenia bądź ostawienia od ustalenia rodzicom biologicznym odpłatności za pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Tabela 30. Ilość wydanych decyzji dla rodziców biologicznych w latach 2012-2014.

Rok	Liczba rodziców biologicznych	Liczba wydanych decyzji odstępujących od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba wydanych decyzji ustalających opłatę za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej
2012	186	257	30
2013	179	224	45
2014	170	276	36

Źródło: dane PCPR

2.9. Analiza SWOT – piecza zastępcza w powiecie nakielskim

Mocne strony:	Słabe strony:
- docenianie przez władze lokalne znaczenia i wartości idei rodzicielstwa zastępczego, - identyfikacja celów poprzez dokonanie diagnozy potrzeb, - działalność PCPR w Nakle nad Notecią - wykwalifikowana, sprawna i doświadczona kadra pracowników, - system szkoleń dla kandydatów dla rodzin zastępczych, - współpraca jednostek pomocy społecznej na terenie powiatu.	-bardzo dużo rodzin spokrewnionych a zbyt mała liczba niespokrewnionych z dzieckiem i zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem, - ubożenie społeczeństwa lokalnego, - niska skuteczność pracy z biologiczną rodziną dziecka, - brak kandydatów do tworzenia nowych rodzin zastępczych, -duża liczba przeprowadzonych w gminie Nakło nad Notecią interwencji w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, -brak propozycji dla młodzieży w procesie usamodzielnienia, - zwiększająca się liczba dzieci nie mogących liczyć na wsparcie i opiekę rodzin naturalnych, -brak wolontariuszy.
Szanse:	Zagrożenia:
- akcja promująca rodzicielstwo zastępcze w lokalnych mediach, -dostęp do funduszy strukturalnych Unii Europejskiej; możliwość korzystania z środków EFS, -zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych i rodzin niespokrewnionych z dzieckiem, - praca z naturalną rodziną dziecka w celu umożliwienia mu powrotu do niej.	- zjawisko tzw. negatywnej motywacji (podejmowanie funkcji rodziny zastępczej głównie z powodów finansowych), - rozproszenie podmiotów realizujących zadania dotyczące wspierania rodzin, naturalnych oraz rozwoju pieczy zastępczej.

3. Podstawy prawne Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

Aktualne zagadnienia dotyczące rozwoju pieczy zastępczej regulują przepisy Ustawy. Zgodnie z art. 180 pkt. 1 do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 - letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Stosownie do art. 182 Ustawy, dyrektor powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej. Wykonanie Programu jest tutaj jedną z ważnych przesłanek do oceny pieczy zastępczej w powiecie nakielskim.

4. Cel Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

Celem głównym programu jest:

- budowanie skutecznego systemu pieczy zastępczej poprzez rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej i wsparcie istniejących rodzin zastępczych w powiecie nakielskim, a także poprzez przyjazne nastawienie do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Cel główny będzie realizowany przez następujące cele szczegółowe:

1. Tworzenie warunków dla efektywnego rozwoju pieczy zastępczej.
2. Prowadzenie kampanii promującej idee rodzicielstwa zastępczego w powiecie nakielskim,
3. Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia rodzin zastępczych zawodowych, zawodowych specjalistycznych i zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.
4. Kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez wydawanie opinii o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.
5. Prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji na rodziny zastępcze.
6. Poszerzanie oferty dostępności do usług specjalistycznych, w tym rozwój specjalistycznego poradnictwa rodzinnego dla osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej.
7. Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.
8. Zapewnienie wsparcia dla rodzin zastępczych ze strony rodzin pomocowych.

9. Szkolenia zewnętrzne i podnoszenie kompetencji pracowników zatrudnionych w zespole ds. pieczy zastępczej w zakresie wsparcia i współpracy z różnymi formami pieczy zastępczej.
10. Zapewnienie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą pomocy prawnej w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.
11. Współpraca z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, sądami i podmiotami leczniczymi, instytucjami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi oraz kościołami.
12. Systematyczne szkolenia i podnoszenie kompetencji rodziców zastępczych.
13. Diagnozowanie oraz monitorowanie zaspokojenia potrzeb w zakresie zapewnienia dzieciom pozbawionym opieki rodziców naturalnych rodzinnej opieki zastępczej.
14. Budowa wolontariatu na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

4.1. Planowane rezultaty

1. Stworzenie systemu, który umożliwi umieszczenie większej liczby dzieci pozbawionych opieki w rodzinnej formie pieczy zastępczej.
2. Ograniczenie liczby dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych.
3. Stworzenie systemu wolontariatu na rzecz rodzicielstwa zastępczego.
4. Tworzenie środowisk wychowawczych przyjaznych dziecku.
5. Zapewnienie specjalistycznej opieki rodzinom zastępczym.

5. Wymierne efekty realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w latach 2012-2015

Od roku 2012 kontynuowano realizację przyjętego Uchwałą Nr XXII/269/2012 Rady Powiatu w Nakle nad Notecią w dniu 26 września 2012r. Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Nakielskiego na lata 2012-2014 poprzez podpisanie z jednym małżeństwem umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego i z osobami prowadzącymi rodzinę zastępczą zawodową o charakterze pogotowia rodzinnego umowę na prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Rodziny te zgodnie z aneksem do umowy przekształciły się dopiero w 2013r. i wtedy też przyjęto pierwsze dzieci do pieczy zastępczej. Realizacja Programu polegała również na szkoleniu kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe i prowadzących rodzinny dom dziecka

w celu zwiększenia liczby osób mogących przyjąć dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej. W 2014 roku udało się osiągnąć stan 8 rodzin zawodowych, w tym 3 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 2 rodzinnych domów dziecka. W roku 2011 w powiecie nakielskim istniały jedynie 3 rodziny zawodowe. Stanowi to ogromny postęp i dowód rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na naszym obszarze.

W Zespole ds. Pieczy Zastępczej w okresie do 01.01.2014r. do 31.12.2014r. było zatrudnionych 4 starszych specjalistów pracy socjalnej w tym jeden etat kierownika Zespołu ds. Pieczy Zastępczej oraz dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W ramach pracy Zespołu dokonywane są nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy oceny sytuacji dzieci powyżej 3 roku życia i nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dzieci do 3 roku życia umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Wiąże się to z koniecznością współpracy ze szkołą, ośrodkami pomocy społecznej i rodziną zastępczą. Na podstawie oceny sporządzane są opinie przekazywane do Sądu - Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz opracowywane są plany pracy z dzieckiem. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje również oceny rodziny zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią corocznie w maju obchodzi Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. W maju 2014 r. w związku z obchodami tego dnia zorganizowano konkurs plastyczny pod honorowym patronatem Starosty Nakielskiego na plakat promujący rodzicielstwo zastępcze. Adresatami konkursu były dzieci i młodzież ze szkół i placówek oświatowych z terenu powiatu nakielskiego oraz dzieci z rodzin zastępczych. W konkursie wzięło udział ponad 100 dzieci i młodzieży z naszego powiatu. Powołano komisję konkursową w skład której weszło dwoje wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej w Szubinie i dwoje artystów. Konkurs rozstrzygnięto dnia 13.06.2014r. Przyznano trzy nagrody główne w trzech kategoriach wiekowych (uczniowie szkół podstawowych, szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych). Dziewięcioro zwycięzców konkursu otrzymało nagrody rzeczowe oraz dyplomy.

W dniu 27.10.2014r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią zorganizowało szkolenie dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka funkcjonujących na terenie powiatu na temat *Potrzeby rozwojowe dzieci w różnym wieku i sposoby ich zaspokojenia*. W szkoleniu wzięło udział 40 osób pełniących funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej i prowadzących rodzinne domy dziecka. Uczestnicy szkolenia otrzymali zaświadczenia o ukończonym szkoleniu. Z ankiet przeprowadzonych po szkoleniu wynika, że rodzice zastępczy byli zadowoleni

z zaprezentowanej tematyki a także wyrazili chęć udziału w kolejnych organizowanych przez Centrum szkoleniach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią włączyło się aktywnie w kampanię społeczną, mającą za zadanie promowanie rodzinnych form opieki zastępczej poprzez: informacje w lokalnej prasie i mediach, ogłoszenia o prowadzonych szkoleniach dla rodzin zastępczych oraz zamieszczanie ogłoszeń na stronie internetowej PCPR i Biuletynie Informacji Publicznej.

6. Działania i regulacje prawne związane z wprowadzeniem Programu

Zgodnie z art. 76 ust. 1 Ustawy, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest jednostka organizacyjna powiatu, lub podmiot któremu powiat zlecił organizację tego zadania na podstawie art. 190 Ustawy. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie nakielskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wyznaczone przez Starostę Nakielskiego zarządzeniem nr 94/2011 z dnia 27 września 2011 roku. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Centrum, w jednostce funkcjonuje Zespół ds. Pieczy Zastępczej oraz Zespół Koordynatorów Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Wszelkie działania podejmowane przez organizatora pieczy zastępczej będą skierowane na realizację celów określonych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią, które przy realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie współpracowało z następującymi podmiotami działającymi na obszarze powiatu nakielskiego:

- rodzinami zastępczymi,
- rodzinami pomocowymi,
- placówkami opiekuńczo – wychowawczymi,
- policją,
- ośrodkami pomocy społecznej,
- wydziałami rodzinnymi sądów,
- kuratorami sądowymi,
- organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z Ustawą został zobligowany do wykonywania następujących zadań:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnieniu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.
3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
4. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.
5. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych.
6. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomoc wolontariuszy.
7. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.
8. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną a pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.
9. Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.
10. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.
11. Prowadzenie działalności diagnostyczno- konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno- pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców objętych tą pieczę.

12. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
13. Zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
14. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.
15. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Zgodnie z art. 77 Ustawy, rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatora wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1. Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
2. Przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
3. Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
4. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
5. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
6. Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
7. Przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest zobowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 Ustawy Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej powinien zawierać m. in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Biorąc pod uwagę dane dotyczące funkcjonowania pieczy zastępczej oraz informacje gmin na temat zagrożeń środowisk biologicznych dzieci, uwzględniając możliwości finansowe powiatu nakielskiego, a także planowane przekształcenia rodzin zawodowych w rodzinne domy dziecka, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2015 -2017 jak na poniższym schemacie.

Schemat 2. Limit planowanych rodzin zastępczych zawodowych na lata 2015-2017

2015	2016	2017
9 rodzin zastępczych zawodowych	9 rodzin zastępczych zawodowych	10 rodzin zastępczych zawodowych

Zgodnie z artykułem 39 ust. 1 pkt 2 Ustawy, jedną z form rodzinnej pieczy zastępczej są rodzinne domy dziecka. Zakładając ciągły i wielotorowy rozwój pieczy zastępczej w powiecie nakielskim, planowane jest utworzenie w latach 2012- 2014 rodzinnych domów dziecka w następujących ilościach:

Rok 2015 – 4 rodzinne domy dziecka,

Rok 2016 – 4 rodzinne domy dziecka,

Rok 2017- 5 rodzinnych domów dziecka.

Zakłada się, iż rodzinne domy dziecka będą tworzone m. in. na podstawie wniosków zawodowych rodzin zastępczych dotyczących przekształcenia ich w tę formę rodzinnej pieczy zastępczej.

6.1 Harmonogram działań na lata 2015-2017

Tabela 31. Harmonogram działań na lata 2015-2017

Nr	Zadanie	Działanie	Realizator	Współpracujące w realizacji	Termin realizacji
I.	Przygotowanie warunków do rozwoju pieczy zastępczej i realizowania celów wyznaczonych w powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej	1. Organizacja rodzinnej pieczy zastępczej: 1.1. Zatrudnienie 3 koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. 1.2. Powołanie Zespołu Koordynatorów Rodzinnej Pieczy Zastępczej. 1.3. Prowadzenie kampanii społecznej, mającej za zadanie promowanie rodzinnych form opieki zastępczej: informacje w lokalnej prasie i mediach; ogłoszenia o prowadzonych szkoleniach dla rodzin zastępczych; zamieszczanie ogłoszeń na stronie internetowej PCPR i Biuletynie Informacji Publicznej. 1.4. Uroczyste obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	PCPR w Nakle nad Notecią	Szkoły, parafie, lokalne media	2015-2017 marzec 2015 2015-2017 maj 2015-2017
II.	Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej	2. Nabór, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dzieckiem. 2.1. Wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnieniu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.	PCPR w Nakle nad Notecią		2015-2017
		2.2. Utworzenie rodzin zastępczych oraz kierowanie do nich dzieci. 2.2.1. Określenie corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych.	PCPR w Nakle nad Notecią		2015-2017 2015
		2.3. Przygotowywanie rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka na przyjęcie dziecka do pieczy zastępczej: 2.3.1. Udzielenia rodzinie zastępczej/prowadzącym RDD szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej (nie później niż 7 dni przed przyjęciem dziecka). 2.3.2. Przekazanie rodzinie zastępczej (najpóźniej dzień przed przyjęciem dziecka: odpisu aktu urodzenia, aktu zgonu rodzica, dokumentacji o stanie zdrowia dziecka, dokumentów szkolnych, diagnozy psychofizycznej dziecka, ewentualnego planu pracy z rodziną.	PCPR w Nakle nad Notecią		2015-2017

III.	Stała współpraca ze środowiskiem lokalnym	3. 1. Współpraca z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej: 3.1. 1. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej będzie uczestniczył przy opracowaniu przez asystenta rodziny zatrudnionego przez gminę planu pracy z rodziną dziecka, które zostało umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Plan będzie skoordynowany z planem pomocy dziecku, które zostało umieszczone w pieczy zastępczej. 3.1.2. Partycypacja gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka w częściowym ponoszeniu kosztów jego utrzymania w rodzinnej pieczy zastępczej odpowiednio w wysokości: a). 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, b) 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, c) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej 3.1.3. Partycypacja gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka w częściowym ponoszeniu kosztów jego utrzymania w instytucjonalnej pieczy zastępczej odpowiednio w wysokości: a) 10 % – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, b) 30 % – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, c) 50 % – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej - średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka albo środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz środków finansowych na bieżące funkcjonowanie tej placówki. 3.2. Stała współpraca z Sądami oraz organami pomocniczymi. 3.2.1. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej informuje co najmniej raz na 6 miesięcy właściwy sąd o całokształcie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej poprzez przekazanie oceny sytuacji dziecka. 3.3. Współpraca z podmiotami leczniczymi. 3.4. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy. 3.5. Współpraca z instytucjami oświatowymi, szkołami, przedszkolami i placówkami wsparcia dziennego. 3.6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami.	PCPR w Nakle nad Notecią	ośrodki pomocy społecznej, sądy rejonowe, podmioty lecznicze, szkoły, parafie, organizacje pozarządowe	2015-2017
------	---	--	--------------------------	--	-----------

IV.	Przywileje dla rodzin zastępczych	4.1. Raz w roku dofinansowanie do zorganizowanych form wypoczynku letniego na każde dziecko dla rodzin zastępczych, w których wychowuje się troje i więcej dzieci.	PCPR w Nakle nad Notecią		2015-2017
V.	Objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną wszystkich rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka i dzieci w nich umieszczonych	5.1. Priorytetowy dostęp rodzin zastępczych do usług poradni psychologiczno-pedagogicznych i jednostek specjalistycznego poradnictwa.	PCPR w Nakle nad Notecią	Poradnie specjalistyczne, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	2015-2017
VI.	Zapewnienie pomocy prawnej	6.1. Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego	PCPR w Nakle nad Notecią	Radca prawny w PIK	2015-2017
VII.	Systematyczne szkolenia i poradnictwo dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka	7.1. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach. 7.2. Zapewnienie rodzinom zastępczymi prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.	PCPR w Nakle nad Notecią	MPiPS, firmy szkoleniowe, specjaliści z określonych dziedzin	2015-2017
VIII.	Szkolenia dla kadry pracującej z rodzinami zastępczymi.	8.1. Szkolenie specjalistów w zakresie wsparcia i współpracy z rodziną zastępczą 8.1.1. Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla pracowników współpracujących z rodzinami zastępczymi.	PCPR w Nakle nad Notecią	MPiPS, firmy szkoleniowe, specjaliści z określonych dziedzin, ROPS	2015-2017
IX.	Pomoc w usamodzielnieniu wychowanków pieczy zastępczej.	9.1. Wczesne przygotowanie wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia. 9.2. Wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnym poruszaniu się na rynku pracy. 9.3. Współpraca z instytucjami w celu pozyskania różnych form mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków (mieszkanie chronione, mieszkanie socjalne). 9.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi wspierającymi wychowanków pieczy zastępczej. 9.5. Przyznawanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie.		Placówka opiekuńczo-wychowawcza, rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, szkoły, opiekunowie procesu usamodzielnienia, PUP, organizacje pozarządowe, gminy	2015-2017

X.	Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka przez zapewnienie rodzin pomocowych.	10.1. Zapewnienie wsparcia ze strony rodzin pomocowych w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. 10.1.1. Powierzenie rodzinie pomocowej pieczy nad dzieckiem w okresie czasowego niesprawowania nad nim opieki przez rodzinę zastępczą związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu. 10.1.2. Powierzenie rodzinie pomocowej pieczy nad dzieckiem w okresie czasowego niesprawowania nad nim opieki przez rodzinę zastępczą związku z nieprzewidzianymi trudnościami lub zdarzeniami losowymi.	PCPR w Nakle nad Notecią	rodziny pomocowe	2015-2017
XI.	Wolontariat.	11.1. Rozwój wolontariatu jako forma wsparcia dla rodzin zastępczych. 11.2. Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	PCPR w Nakle nad Notecią	Gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, zakłady Poprawcze	2015-2017
XII.	Finansowanie świadczeń Pieniężnych	12.1. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu. 12.2. Finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.	PCPR w Nakle nad Notecią	Starostwo Powiatowe	2015-2017
XIII.	Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	13.1. Dokonywanie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka jak również dokonywanie oceny rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka (w przypadku dzieci poniżej 3 r.ż. co 3 m-ce, a w przypadku dzieci starszych co 6 m-cy) w celu: 13.1.1. Ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka. 13.1.2. Analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną. 13.1.3. Modyfikowania planu pomocy dziecku.			

	13.1.4. Monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie. 13.1.5. Oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb. 13.1.6. Oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. 13.1.7. Informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej. 13.2. Oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej będzie dokonywał w konsultacji z: odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, pedagogiem, psychologiem, właściwym asystentem rodziny, przedstawicielem ośrodka adopcyjnego, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. 13.3. Pierwszej oceny organizator dokona przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka, kolejnej po upływie roku, natomiast następne będą dokonywane nie rzadziej niż co 3 lata.	PCPR w Nakle nad Notecią	ośrodki pomocy społecznej, sądy rejonowe, podmioty lecznicze, szkoły	2015-2017
--	--	--------------------------	--	-----------

7. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017 będą środki finansowe:

- z budżetu powiatu nakielskiego,
- z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z budżetów samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- z budżetów innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie powiatu nakielskiego,
- z odpłatności rodziców biologicznych,
- pozyskane z programów finansowanych przez Unię Europejską.

8. Adresaci programu

Odbiorcami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017 będą następujące osoby:

- dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
- rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka,
- rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej,
- kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców.

9. Monitoring i ewaluacja programu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 określa rokowania polityki prorodzinnej Powiatu Nakielskiego, zwracając szczególną uwagę na rozwój pieczy zastępczej w ww. latach.

Program ma charakter otwarty, uzasadniający możliwość zmian lub wprowadzenie dodatkowych zapisów w przypadku pojawienia się nowych norm prawnych, zmian organizacyjnych lub potrzeb społecznych, które będą uzasadniały zmianę ww. programu.

Celem monitoringu programu jest systematyczne kontrolowanie działań, które program zakłada a także ich skuteczność i zgodność realizacji z planem założonym w programie. Kontrola odbędzie się również po upływie terminu realizacji programu i będzie miała za zadanie sprawdzenie, czy wytyczone cele zostały zrealizowane.

Ewaluacja programu będzie prowadzona poprzez następujące narzędzia:

- ankiety kierowane do odbiorców Programu,
- wypowiedzi ustne odbiorców Programu,
- opinie pracowników instytucji realizujących Program,
- opracowywane plany pomocy dziecku,
- indywidualne programy usamodzielnienia,
- przeprowadzane oceny sytuacji dziecka oraz funkcjonowania rodziny zastępczej.

80205

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią będzie przedkładał Radzie Powiatu Nakielskiego roczne sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie stanowiło integralną część corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią.

Bibliografia

- Andrzejewski M., *Rodziny zastępcze- problematyka prawna*, Toruń 2006
- Joachimowska M., *Rodzicielstwo zastępcze. Idea- Problemy- Analizy- Kompetencje*, Bydgoszcz 2008
- Kamiński A., *Funkcje pedagogiki społecznej*, Warszawa 1982
- Kawula S., Rodzina o skumulowanych czynnikach patogennych W: *Pedagogika rodziny*, Kawula S., Brągiel J., Janke A.W., Toruń 2007
- Kelm A., *Węzłowe problemy pedagogiki opiekuńczej*, Warszawa 2000
- Kempińska U., *Małżeństwa młodocianych – przyczyny i konsekwencje*, Włocławek 2005.
- Kowalski S., *Socjologia wychowania w zarysie*, Warszawa 1976
- Muszyński H., Metodologiczne problemy i status pedagogiki opiekuńczej W: Żebrowski J. (red.), *Pedagogika opiekuńcza w okresie demokratycznych przemian*, Gdańsk 1998
- Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 1996
- Olubiński A., *Konflikty rodzice- dzieci. Dramaty czy szansa?*, Toruń 1994
- Radlińska H., *Pedagogika Społeczna*, Wrocław 1961
- Rodzinne formy opieki nad dzieckiem* red. A. Rogilska, M. Danielak- Chomeć, B .Kulig, Warszawa-Siedlce 2011
- Strzembosz A., *Rozmiary sieroctwa społecznego w świetle orzecznictwa sądów opiekuńczych w latach 1958-1974. Wybrane zagadnienia patologii rodziny*, Warszawa 1976
- Tyszką Z., *Rodzina we współczesnym świecie*, Poznań 2002
- Winogrodzka L., *Rodziny zastępcze i ich dzieci*, Lublin 2007

Źródła prawa:

- Konwencja o prawach dziecka* (Dz. U. z 1991r., Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

